

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Shoftim

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

T

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9656

שופטים ג ד

הרגום אשכנזי

פועצמן דיין פֿודט דעם אדרנ'ס פֿאך
מואב, אונד לוסן ניאפאנדה דאריבר.
(כט) זיי, ערשלוגן פֿאן מואב צו דיין
צייט, אָהנגפֿעהר צעהנטווענד פֿאן,
לויטר שטאַרקע שטרייטבאַדע מענר,
ניכט איינר ענטקאם. (ל) דאָמאלס
וואָרד מואב גרעהמיטיגט, אונטר דיא
גוואַלט ישראל'ס, אונד דאָן לאַנד
האַטע אַכציג יאהרע רוהע.
(לא) איהם פֿאַלגטע שמגר, זאָהן ענת,
דער שלוג פֿאן דען פֿלשחים זעכס
הונדרט מאָן, מיט איינעם אַכסענפֿריגל,
אונד בפֿרייעטע אויך ישראל.
ד (א) אָבר דיא קינדע ישראל'ס
פֿוהרן פֿאַרט, בעוס צו טוהן,
אין דען אויגן דעם עוויגן, נאָכדעם
אהוד

וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן
לְמוֹאָב וְלֹא־נָתְנוּ אִישׁ לְעֵבֶר:
(כט) וַיָּכּוּ אֶת־מוֹאָב בְּעַת הַהוּא
בְּעִשְׂרֵת אֲלָפִים אִישׁ כָּל־שָׁמֶן
וְכָל־אִישׁ חֵיל וְלֹא נִמְלֹט אִישׁ:
(ל) וַתִּכְנַע מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא
תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקַט הָאָרֶץ
שְׁמוֹנִים שָׁנָה: (לא) וְאַחֲרָיו
הָיָה שִׁמְגָר בֶּן־עֲנַת וַיִּירֶךְ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים שִׁש־מֵאוֹת אִישׁ
בְּמַלְמַד הַבְּקָר וַיִּוֹשַׁע גַּם־הוּא
אֶת־יִשְׂרָאֵל:

ד (א) וַיִּסְיֹפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְאַהוּד

באור רש"י

הכו את מואב היושב בארץ כנען עד לא כמלט
איש (כט) כל איש שמן, ת"כ כל אימתן,
כלומר בריאים וזקנים, מפילים אימה בלב
האיהם. (לא) במלמד הבקר, דרבן
שמפריש בו החורש את הבקר בקראן, כאילו
לפי שמפרישן בפרישן שברגליהם (רד"ק), ובל"א (שפארן). ורש"י פי' בלע"ז אנויילע
(איינע כאַל), איין שטאַבל, וענינו המטה ביד איכר אשר בראשו מחט תקוע לכהן
הבקר. וספרי המסעות מודיעי' לנו את תכונת המטות האלה והבטיחו שנכונים הם לעשות גם
מלחמה, כנחרב חדה, ובפרט אם ה' כלסם למניפו.
ד (א) ואהוד מח, זכר מיתת אהוד, ולא עכרס מעשה רע בעיני ה' והעד בימי שמגר קדלו
ישראל תשיעה שלימה, ולא עכרס מעשה רע בעיני ה' והעד בימי שמגר קדלו
ארצות, שהוא לא הכה אלא את הפלשתים,
ועדיין

יעברו מואב לכום ולשוב אל ארצם: (כט) כל
שמן. כל זכר אימתו: (לא) מלמד. הוא
דרבן מרבי אנויילון בלע"ז: (בל"א שטאַבל
געווענטיין, וכן פי' רש"י ש"כ ח' א' רמ"ל'
י"ח, משלי כ"ג ל"ב, הושע י' י"א):
(ג) בחרשת

מכלל יופי

ר"ל בריא וחזק, וכן ויררוג במשמניהם: (לא) במלמד הבקר, המפל'
שבראשו תקוע המחט הנקרא דרבון שמפריש בו החורש את הבקר ונקרא
כן, לפי שלמד ומורה לחרישה, ויונתן תרגם בפרש תוריא, לשון וכצפונני
יפריש:

אחוד גשטארבן וואר . (ב) דא איברלים זיא גאט , דער גוואלט דעם יבין , איינס כנעניטישן קעניגס , דער צו חצור רעגירטע , זיין העערפיהרר הייס סיסרא , אונד האטע זייגן זיין , אין הרושת הגוים . (ג) דיא קינדר ישראל'ס שריען צום עוויגן , דען ער האטע ניין הונדרט אייורנע וואגען , אונד דריקטע ישראל , מיט גראסר איברמאכט , צוואנציג יאהרע .
 (ד) דבורה , איינע פראפעטין , פרויא דעם לפידות , פיהרטע אום עכנריוער צייט , דאז ריכטראמט אין ישראל .
 (ה) אונד האטע איהרן זיין , אונטר דער פאלמע , דבורה , צווישן רמה אונד ביתא , אויף דעם בערגע אפרים . דאזיין קאמן דיא קינדר ישראל'ס , צו איהר פאר גריכט . (ו) זיא

ואהוד מת : (ב) וימכרם יהוה ביד יבין מלך-כנען אשר מלך בחצור וישר-צבאו סיסרא והוא יושב בחרשת הגוים : (ג) ויצעקו בני-ישראל אל-יהוה כי תשע מאות רכב-ברזל לו והוא לחץ את-בני ישראל בחזקה עשרים שנה : (ד) ודבורה אשה נביאה אשת לפידות היא שפטת את-ישראל בעת ההיא : (ה) והיא יושבת תחת-התמר דבורה בין הרמה ובין בית-אל בהר אפרים ויעלו

אליה בני ישראל למשפט :

(ו) ותשלח

רשי

באור

ועדיין היו ישראל מאענד לגוים אחרים . (ד) לפידות , על דרך הפשוט הו'סם בעלה . שפטת , בינוני מהקל . (ה) תחת תומר דבורה , כן נקרא התומר אשר אס ביתה , אס מעעס קו'ל לפי אנקברה אס דבורה מינקת רבקה , או לפי שהיתה דבורה הכניאה יושבת תחתיו . (ו) ותשלח

ד (ב) נכרשת הגוים . אס עיר נגל אס שהיתה חוקה וסולטת : (ג) לחץ את בני ישראל בחוקה . דרש רבי תנחומא בנידושין וכן הוא תומר חוקו עלי דכריכס : (ד) אשת לפידות . שהיתה עושה פתילות למקדש : (ה) תחת תומר . תמרים היו לה ביריחו : בין סדמה ובין בית אל בסר אפרים . לפי תרגומו של יונתן יש ללמוד שאין מקרא זה כמשמיו . ואין אלו סימני מקום ושיבתם אלא למדנו שאס עשורה היתה ומן המקומות האלו היתה סרכסתה והיא יושבת ביניהם עשרות שמה : תחת תומר . תמרים היו לה ביריחו . וכרמים ברמה . וזתים בבקעת אל האור מקום שמן ועפל חיור בסר אפרים בעור מלכא אומר אני שמוכרין אותם ליוגרי חרש ויש שומרון עפר חיור שרש ורע כמו שרש הלזן :

(ו) הלל

מכלל יופי

ד (ב) בחרשת הגוים , תרגום ביער כחורשא : (ד) לפידות , אשת ברק בן אבינועם , וברק ולפיד קרובים בענין : שפטת , פעל עבר שלם מהמרוכע על דעת קצת מדקדקים , או הוא בינוני מהקל בשקל אוכלת חש : (ה) חמר , בחולס כמו תמר , ומ"ש דבורה היא יחרון התודעה , כי ככר זכרה ואמר והיא , וידענו כי עליה נאמר וזכר אח"כ דבורה לרוב והתודעה כי בן משפט הלשון , כמו אלה חולדות גח נח וזולתו : ויעלו , והיו עולים : (ו) הלל

שופטים ד

הרגום אשכנזי יא

(ו) זיא שיקטע היין, לים ברק, דען זאָהן
 אבינעם'ס, אויו קדש נפתלי צו זיך קאמון,
 אונד שפראך צו איהם: זיהע! דער עוויג
 גע, דער גאָט ישראל'ס בפיהלט דיר געג
 הע היין, בוועגע צעהנטויענד מאן, פֿאַן
 דען זעהנן נפתלי'ס אונד זבולון'ס, דאָס
 זיא מיט דיר אויף דען בערג חבור ציהן.
 (ז) איך ווערדע דאָן אויך סיסרא,
 יבין'ס העערפֿיהרר בוועגען, דאָס ער
 מיט זיינן וואָגן, אונד זיינר פֿאַלקס
 מענגע, אָן דען שטראָם קשון, דיר
 ענטגעגן ריקע, אונד דאָרט געב' איך
 זיהן זיין דייע הענדע. (ח) ברק
 אַנטוואָרטטע זיהר: ווען דו' מיט
 מיר ציהן ווילסט, זאָ געה' איך;
 ציהסט דוא אַבר ניכט מיט, זאָ געה'
 איך ניכט. (ט) זיא

באור

(ו) ותשלח ותקרא לברק בן
 אבינעם? אלא ברק שמש את הזקנים בימי
 דבורה? אלא ברק שמש את הזקנים בימי
 תנח' דבי' אהו). ופכה אף על פי שקצת דבריו רחוקים, כי יתפייש שהיה ברק בעת ההיא
 יותר מבן ק"כ שנה, מ' זאת וודאי, שהיה ברק משמש את זקני ישראל וזכמיו, ונודע
 בעת ההיא לאיש חיל ורב פעלים. הלא, מלת הזיהו. ומשכח, שיעור הכתוב כך: ומשכח
 עשרת אלפים איש מנכיבו ולקחת עמוך בהר תבור. וטעם ומשכח כמו שכתב רד"ק ומפרשים
 אחריו, תמשוך את לב ישראל ותפתם בדבריו, כי היו יראי' וככה רוח מפחד סיסרא והמונו.
 (ז) ומשכחתי, טעמו כטעם חזירו, אמשוך את לב סיסרא לנאת לקראתך ברכבו והמונו. (ח)
 אם תלכי, אם תנעטיני שתלכי עמי במלחמה, אז אלך למשוך את העם אל הר תבור.
 מ כ ל ל י ו פ י (ט) לא

(ו) ותשלח ותקרא לברק בן
 אבינעם מקדש נפתלי ותאמר
 אליו הלא צנה יהודה אליה
 ישראל לך ומשכח בהר תבור
 ולקחת עמך עשרת אלפים
 איש מבני נפתלי ומבני זבולון:
 (ז) ומשכחתי אליך אל-נחל
 קישון את-סיסרא שר-צבא יבין
 ואת רכבו ואת המונו ונתתיהו
 בידך: (ח) ויאמר אליה ברק
 אם-תלכי עמי והלכתי ואם-
 לא תלכי עמי לא-אלך:
 רש"י (ט) ותאמר

(ו) הלא צנה. בוד משה כי הכרם תחזימום כן
 שנויה

(ו) הלא צנה, אינו חלה הדברים, אלא אמרה לו דברים אחרים קודמים
 לזה, והכתב אחו תכלית הדברים מה שהיה בהן מן הצורך, וכן הלא שמעת
 בתי, וכן כי נתן ה' בידינו את כל הארץ כמו שפירשנו, ובאה ג"כ המלה הואת
 לחזק כאדם שמתרה בחבירו ומוהירו ואומר, הלא אמרתי לך הוהר לך והשמר
 שלא תחרשל בדברי, וכן הלא שלחתיך דגדעון, ולשני השמושים ענינה אם
 לא, וכן המצא בשורש לו: ומשכח, פי' ומשכח העם אליך בהר תבור, ואמר
 בלשון משיכה, כי פי' תוציאם בעל כרחם ותפתם בדברים עד שהביאם למלחמה
 כי היו מתיראים מפני חיל סיסרא, וכן פי' ומשכחתי אליך, כי אמרו, כי
 אצטגנינו ראו מפלרתו, והקב"ה חזק את לבו, ומשכו אל נחל קישון:
 (ט) אפס

(ט) ויהי שפראך : זא וויל זיך
 דען מיט דיר ציהן אבר דער
 רוהם דעם פֿעלדצונם , וועלכן רוה
 פֿאַרהאַמט , ווירד אלסראן ניכט דיין
 זיין ; דער עוויגע (ווירד'סראן הייסן)
 לעסט סיסרא אין דיא הענדע איינס
 ווייבם פֿאַללן . דבורה מאַכטע זיך גון
 זיין , אונד גינג מיט ברק נאך קדש .
 (י) ברק ענטבאט זבולן אונד גפֿתלי
 נאך קדש , אונד פֿיהרטע זיא אן , צעהן
 טוויענד מאן שטאַרק , דיניוף (אויף
 דען רבור) , דאהין איהם דבורה
 פֿאַלגטע , (יא) חבר דער קיני , פֿאַנדען
 נאָכקאמן חובב'ס , דער משה'ס שוויגער
 פֿאַטער (אַר שוואַגער) וואר ,
 האַטע זיך פֿאַן דען איבריגן קינישן
 גטרענט , אונד זיין צעלט , אין דעם
 האַינע ביי צעננים , אינווייט קדש
 אויפֿגשלאַנגן , (יב) אַלס מאן גון דעם
 סיסרא בעריכטטע , דאס ברק , זאַהן
 אבינעמ'ס אויף דען בערג חבור גצאָגן ;
 (יג) בראַכטע ער אַללע זיינע קריגס-
 וואַגן צוזאַמן , גיין דוונדרט אייזרנע
 באור שטרייט

(ט) והאמר הלך אֵלַי עִמָּךְ
 אִפְסֵי כִּי לֹא תִהְיֶה תְּפָאֲרָתְךָ עַל-
 הַדָּרָךְ אֲשֶׁר-אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בַיַּד
 אִשָּׁה יִמְכַר יְהוָה אֶת-סִסְרָא
 וְהָקַם דְּבוֹרָה וְהִלֵּךְ עִם-בָּרַק
 קְדֻשָׁה : (י) וַיִּזְעַק בָּרַק אֶת-
 זְבוּלֹן וְאֶת-נַפְתָּלִי קְדֻשָׁה וַיַּעַל
 בְּרַגְלָיו עֶשְׂרֵת אַלְפֵי אִישׁ וַתַּעַל
 עִמּוֹ דְּבוֹרָה : (יא) וְחֹבֵר הַקִּינִי
 נִפְרַד מִקֵּין מִבְּנֵי חֹבֵב הַתֵּן מִשָּׁה
 וַיֵּט אֲהָלוֹ עַד-אֵלּוֹן בְּצַעֲנִים
 אֲשֶׁר אֶת-קְדֻשָׁה : (יב) וַיִּגְדּוּ
 לְסִסְרָא כִּי עָלָה בָרַק בְּיַד
 אֲבִינֵעַם הַר-חֲבוֹר : (יג) וַיִּזְעַק
 סִסְרָא אֶת-כָּל-רֵכְבוֹ הַיָּשָׁע

מאות

רש"י

שכיה במבילתא : (י) ויעל ברנליו . יצמו :
 (יא) אילון בצעננים . מיסר אגניא מקום מוסר
 של בצענים מריש'ק בלע"ז (מאר'ניס , מאר'חש ,
 וומס'ק) והוא אגניא גבוים כמין גומות שהמים
 נקבלים שם אגני דארעא מקרון : (יג) מחרושת
 הגוים אל כחל קישון . הועיקס זילכו אל כחל קישון
 מחרושת

העם , כדי לעלות עמו במלחמה כאשר הנטיחתהו . (י) ויעל ברנליו , כמו העם
 אשר ברנלך (שמות י"א ק') שהוא אחריך , וכן כאן העלה אחריו , בל"א (אנפיהרון) ,
 ועם עליה כנגד הר תבור . (יא) וחבר הקיני , הקדים להודיע זאת בעבור מעשה יעל

מכלל יופי

(ט) אפס כו' , כי ע"י תהי' החשועה , וי"מ על יעל : (י) ויזעק ברק , ענין
 קבוץ ואסיפת העם : (יא) נפרד , קמוץ , ואע"פ שענינה ידמה נפעל עבר :
 אילון בצענים , כן כתיב , וקרו בצעננים והכל ענין א' , והוא שם מקום :
 (יג) מחרשת הגוים , חרגום ביער , חורשא : סורה ארני סורה , שניהם
 מלרע

מֵאוֹת רֶכֶב בָּרָזַל וְאֶת-כָּל-הָעַם
 אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֲרַשְׁתֵּי הַגִּזְיִים אֶל-
 גַּחַל קִישׁוֹן: (יד) וְהֵאמֵר דְּבָרָה
 אֶל-בָּרַק קוֹם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר
 גָּתַן יְהוָה אֶת-סִיסְרָא בְיַדְךָ
 הֲלֹא יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ וַיִּרְדַּבְּרַק
 מִהַר חֲבוֹר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ
 אַחֲרָיו: (טו) וַיְהִם יְהוָה אֶת-
 סִיסְרָא וְאֶת-כָּל-הָרֶכֶב וְאֶת-
 כָּל-הַמַּחֲנֶה לְפִי-הָרֶכֶב לְפָנֵי בָרַק
 וַיִּרְדַּבְּרַק מֵעַל הַמַּרְכָּבָה
 וַיִּגַּם בְּרַגְלָיו: (טז) וּבָרַק רָדַף
 אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה עַד
 חֲרַשְׁתֵּי הַגִּזְיִים וַיִּפֹּל כָּל-מַחֲנֶה
 סִיסְרָא לְפִי-הָרֶכֶב לֹא נִשְׁאָר
 עַד-אַחַד: (יז) וְסִיסְרָא נָס
 בְּרַגְלָיו אֶל-אוֹהֶל יַעֲלֵ אִשְׁתֵּי
 חֶבֶר הַקִּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יִבִּין
 מִלֶּדְ-חֲצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקִּינִי:

רש"י

שטרִיטוואגן , אונד אללם פֿאלק , דאָז
 ער בייא זיך דראַטע , אונד צאָג פֿאָן
 חרושת הגזיִים , נאָך דעם שטרִאָמע
 קישון . (יד) איינסט שפראַך דבורה
 צו ברק : אויף ! הייטע איזט דער טאָג ,
 אָן וועלכעם דער עוויגע , סיסרא דיר אין
 דיא הענדי ליפֿרט , זיהע ! דער עוויגע
 ציהט פֿאָר דיר הער . ברק צאָג הינאָב ,
 פֿאָם בערגע חבור , דיא צעהנטוויזענד
 מאָן איהם נאָך ; (טו) אונד דער עוויגע
 זענרטע פֿרווירונג , איבר סיסרא , איבר
 זיינע וואָגן , איבר זיין גאנצעם העער ,
 אללעם פֿיערל פֿאָר ברק'ס שווערד ,
 סיסרא זעלבסט שפראַנג פֿאָם וואָגן ,
 אונד פֿלאָה צו פֿוסע . (טז) ברק פֿרָט
 פֿאלגטע דיא שטרִיטוואָגן , אונד דאָז
 העער , ביז חרושת הגזיִים , אונד סיסרא'ס
 גאנצעם העער , פֿיעל דורך דיא שערפֿע
 דעם שווערדס , ניכט איינר קאָם דאָפֿאָן .
 (יז) סיסרא אָבר , וואָר צו פֿוס נאָך
 דעם צעלטע דער יעל גפֿלאָהן , דער
 פֿרויא דעם קיניטן חבר , דען עם וואָר
 פֿרידע צווישן יבין , דעם קעניגע צו
 חצור , אונד דעם הויעע חבר'ס דעם
 קיניטן . (יח) יעל גינג דעם סיסרא
 ענטגעגן

(יח) וְהֵצֵא יַעֲלֵ לְקִרְאֵת סִיסְרָא

באור ותאמר

שפֿר אח"כ , זכנ דרך הכתוב . (יד) ותאמר
 דבורה , ביום אחד מן הימים אשר היה להם
 המלחמה כי לא יום אחד או שנים עשו מלחמה
 כמו שאכתוב להלן : (טו) ויגם ברגליו , לא נס אל מקום שנס מחניו , כי הם נסו דרך
 ארנס , שהיא חרשת הגזיִים , וסיסרא ידע שלא יוכל להמלט שם כי ידבקוהו ברק ועמו ,
 ונס להמלט אל אוהל יעל כי שלו' כו' (רד"ק) . (יז) אל אוהל יעל , משב להסת' שם עד יעבור
 זעם המלחמה . (יח) בשמיכה , פי' רב האיי גלופקרא , וזכרו דו'ל במרק נמה טומנין ,
 כטל

מ כ ל ל י ו פ י

מלרע , שלא כמנהג ברוב : (יח) בשמיכה , הוא כתוב בש"ן , ות"י בגונכא , והוא

מחרשת הגזיִים שהוא יושב שם : (יח) בשמיכה .
 תרגום יונתן בגונכא ופירש דב האו גונכא גלופקריין
 קוט"א

וַתֹּאמֶר אֵלָיו כִּי הִנֵּה אֲדֹנָי סוּרָה
 אֵלַי אֶל-הַיַּרְדֵּי וַיִּסַּר אֵלָיָהּ
 וַתֹּאמֶר וַתִּכְסְהוּ בְשִׁמְכָהּ :
 (יט) וַיֹּאמֶר אֵלָיָהּ הַשְׂקִינִי נָא
 מֵעַט-מִים כִּי צְמִיתִי (חסד א')
 וַתִּזְכֹּר אֶת-נְאוֹד הַחֶלֶב
 וַתִּשְׁקָהּ וַתִּכְסְהוּ : (כ) וַיֹּאמֶר
 אֵלָיָהּ עֲמֹד פַּתַּח הָאֵהָל וְהִיָּה
 אִם-זָאִישׁ יָבֵא וְשָׁאַלְךָ וַאֲמַר
 הַיְשִׁיבָה אִישׁ וַאֲמַרְתְּ אֵין :
 (כא) וַתִּתְקַח יַעֲלֵ אֶשְׁת־הַחֶבֶר
 אֶת-יְחִיד הָאֵהָל וַתִּשֶׂם אֶת-
 הַמִּקְבָּר בַּיָּדָה וַתְּבוֹא אֵלָיו

ענטגען , אונד שפראך צו איהם :
 קעהרע איין , מיין הערר , קעהרע איין
 בייא מיר ! דוא האסט ניכטס צו פירכטן .
 ער קעהרטע אויך בייא איהר איין , אין
 דאן צעלט , אונד זיא ברעקטע איהן
 מיט איינד מאדראצע . (יט) ער שפראך
 צו איהר : גיב מיר דאך איין ווענט
 וואסר צו טרינקן , הען מיך הידשטעט
 זעהר . זיא עפנטע דען מילשלינג ,
 גאב איהם צו טרינקן , אונד דעקטע
 איהן ווידר צו . (כ) ער שפראך פערנד
 צו איהר : שטעללע דוך אין דען איינ
 גאנג דעם צעלטס , ווען דאן יעמאנד
 קעמט , דוך פרעגט , אונד שפריכט :
 העלט זיך יעמאנד היד אויף ? זא זאגע ,
 ניין . (כא) אלס ער איים מיהדינקייט
 פעסט איינגשלאפן וואר , נאמט יעל ,
 דיא פרויא דעם חכר , איינן פאן דען
 נעגלן דעם צעלטס , אונד איינן האמור

בלאט

באור

אין

קוט"א : (יט) כאוד החלב . שחלב מכבד את
 הנוף להיות נרדס : (כ) עמוד פתח האהל .
 זרוע עלמך בדבר ויש סותרים עמוד כמו לעמוד :
 (כא) יתד האהל . קבולות"א בלע"ז (וכו) וכו'
 שעי"ויליע , כאגעל , ספלאג , וכן ויקרא כ"ו
 שמוקיען בארץ גם שיפולו האהל לסוועו :
 המקמת . חנופתא מרס"ל בלע"ז (בל"א איין
 החמער

נטל את הסדקים ונזקים את הנלוסקרין , והוא
 כפות ענה של כמר , בל"א (מאדראלע) .
 (יט) נאוד החלב , חקרו חכמי הטבע כי חלב
 גמלים , אם יוס או יומים תעמוד ותתחמן ,
 תשכר כיון . (כ) עמוד , העוקר במקו' כווי .
 (כא) והוא נרדס ויעף , לכיכך לא חרגיש
 צדנר וימת . וגורס רדס יפרשו כל המפרשים

והוא הכמות העב , שיצאו עליו ציצורה מן הצמר , ופוי רבינו האי ז"ל כו' ,
 וקורין לו בלע"ז קי"ט , ובערבי גנאב"א , כלשון החרגום , ויש לזעזי' ולד"א ,
 ולפי שהוא בגד עב קראוהו כן ורומה לו בדברי רז"ל שקורין לדבר העב סמיכחא
 וקלישחא [ר"ל שלדבר הדק קורין קלישחא] , ואע"פ שזרה כתוב בש"ן וזרה
 בסמ"ך , ובויקרא רבה בס' א"מ ותכסהו בשמיכה רבנן דחמן אמרי בסודר' ,
 רבנן דהכא אמרי במשיבלא , אמר רשב"ל הזרנו על כל המקרא , ולא מצאנו
 כלי ששמו שמיכה , מהו שמיכה בש"ן ר"ל שמיכה , כלו' שמי הוא כאן ,
 שמעיד על יעל , שלא נגע בה סיסרא : (יט) נאוד , נכתב באל"ף ובוי"ו ,
 והשאר באל"ף , והיא מקום וי"ן עין הפועל : (כ) עמוד , מקור , כמו ויכלת
 עמוד , ופירושו ויאמר אלי' לעמוד פתח האהל : (כא) המקבת , הוא שם
 הכלי , שפוסלין בה האבנים , ונוקבין אותן בו , והוא הפטיש שראשו הא' חד
 לפסוק

מ כ ל ל י ו פ י

יעף

בְּלֵאֵט וְהִתְקַע אֶת־הַיִּתְדִים
 בְּרִקְתוֹ וְהִתְצַנַח בְּאָרְצָן וְהוּא
 נִרְדָּם וַיַּעַף וַיִּמַח : (כב) וְהִנֵּה
 בָּרַק רִדְף אֶת־סִיסְרָא וְהִתְצַנַח
 יַעַל לְקִרְאָתוֹ וְהֵאמֵר לוֹ לֵךְ
 וְאַרְאֶךָ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה
 מִבְּקֶשׁ וַיָּבֵא אֵלָיָה וְהִנֵּה סִיסְרָא
 גִּפְלֵל מֵת וְהַיִּתְדִים בְּרִקְתוֹ :
 (כג) וַיִּכְנַע אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא
 אֵת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנַעַן לִפְנֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל : (כד) וַיִּתְלַךְ יָד בְּגִידֵי
 יִשְׂרָאֵל הַלּוֹךְ וְקָשָׁה עַל־יָבִין
 מֶלֶךְ־כְּנַעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ

אין דיא האנר , שליד לייזע צו איהם ,
 אונד טריב איהם דען נאגל דורך דיא
 שלעפע , דאס ער בין אין דוא ערדע
 גינג , וואָפֿאָן ער שטארב . (כב) אינדעסן
 קאָם ברק , דעם סיסרא נאָזעצנד
 יעל גינג הינוים איהם ענטגען , אונד
 זאגטע צו איהם : קאָם ! איך וויל דיר
 דען מאַן צייגן , דען דוא זוכסט . ער
 גינג צו איהר היניין , אונד זייע , דאָ
 לאַג סיסרא טאָד , אונד הער נאָגל
 שטאָד אין זיינר שלעפע . (כג) זאָ
 דעכויטזאָגטע גאָט אַן דיום טאָגע , הען
 יבין , קעניג אין כנען , פֿאַר דען קינדרן
 ישראל . (כד) דיא מאַכט דער קינדר
 ישראל וואָרד נון אימער דריקענדר ,
 דעם יבין קעניג אין כנען , ביז זיא איהן
 ענדליך גאַנץ צו גרונדע גריכטט האַטן .

אֵת יָבִין מֶלֶךְ כְּנַעַן :

ה (א) ותשר

באור

ויעף , ותקח יעל כו' , כלומר אחר שהרגישה
 כי כפלה עליו תרדמה מסיבת היותו עיף ויגע
 ממלחמה וכוסו צרנליו , לקחה את היתד
 ועשתה את אשר עשתה . אמנם לדעת הרב ר'
 הירץ וויזלנר טעם והוא כרדס ויעף מחמת המכה , ויהיה תרגום הכתוב (יעל דיא פרויא כו'
 כאס איינין כו' ערוואר צטייבט , ערמאטעט אונד שטארב) .

האמער , וכן שבת ק"ב ע"א) בלאט ברו חוש :
 ותכח בארץ . וכענין בארעא : (כב) ברקתו .
 בצידעיה כול"ה טימשי"ה בלע"ז (מלשון איטאליא ,
 אין דיא שלעף) ותכח ברקתו ובארץ :
 (ב) כפרע

תרגום השירה הזאת הכתי כאשר ינאה כבר מתחת ידי אמן , לא שכיטיבה דברי ועל
 כי נשגבה מליצה שירית , ואינכה כסיפורית נקל להנין לכל איש , וכסו הדבטקנו
 לעשות מלאכתנו שזה לכל נפש , לכן עשינו באור לתרגום , צו תבאר כל מליצה כפלאה ,
 וכל תיבה בלתי מורגלת בסיפורי , וככה יהיה משפטינו בכל דברי שיר הבאים בתנ"ך ,
 למען

מ כ ל ל י ו פ י

לפסול ולנקוב בו , וכראשו האחר מכין בו והולמין בו במלאכת הברזל והנהשת
 וזולתם : (כב) ברקתו , הרקה נקראת טנפל"א בלע"ז , ונקראת רקה למיעוט
 הבשר בה כמו רקות בשר : ותצנח , ענין נעיצה ות"י ונעיצה בארעא : נרדם ,
 פתח ועבר : ויעף , וי"ו זו מורה הזמן שכבר עבר קודם הפועל אשר לפניו ,
 ר"ל וכבר עף כי אחר שהי' עיף ויגע , נרדם מיגיעתו , ולא הרגיש בהכוחה אותו ,
 וימח : ויעף , פ"א הפועל בפח"ח , להכדיל בינו זכין ויעף אי , שהוא ענין אחר :
 (א) ותשר